

Avortament: bo, bonic i barat?

Arribar a la clínica i amb l'aplicació vaginal de quatre pastilles d'un fàrmac legal i barat, eixir del centre mèdic a les poques hores havent practicat la interrupció d'un embaràs indesitjat sense traumes i amb molt poc dolor. Aquesta és l'alternativa del Misoprostol.

Nou estudis clínics sobre el Misoprostol, un fàrmac indicat inicialment per a la prevenció i tractament de les úlceres gastroduodenals, a soles o en combinació amb altres productes, realitzats a l'Hospital "Eusebio Hernández" de l'Havana (Cuba) sota la direcció del doctor valencià Josep Lluís Carbonell, director de Mediterrània Mèdica, han obert el camí cap a la generalització de l'ús d'aquest sintètic anàleg de les prostanglandines com a tractament alternatiu, tant a l'avortament quirúrgic com a la famosa píndola RU-486 (Mifepristone), que uns quinze anys després d'haver-se presentat en públic com la solució ideal per a la interrupció de l'embaràs, no ha aconseguit superar els enormes entrebancs i les pressions dels antiavortistes, fins al punt que encara avui només són tres els països (Anglaterra, Suècia i l'estat francès) on l'RU-486 s'hi utilitza de forma plenament legal, amb uns excel·lents resultats i enorme demanda de les dones.

"El Misoprostol significa la tercera revolució en la història mèdica de l'avortament. Si el mètode Karman, el més estès en el món sota control mèdic per a interrompre l'embaràs, va significar un abans i un després, i amb l'aparició

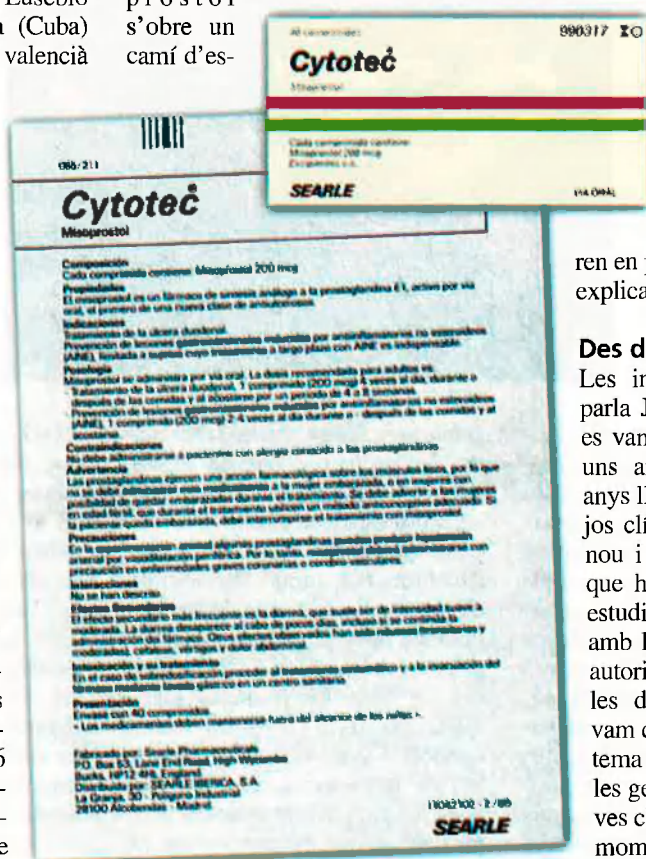
de l'RU-486 en els primers anys vuitanta es va donar un segon pas de gran transcendència, ara amb les expectatives generades pels estudis que realitzem sobre les propietats i els tractaments amb Misoprostol s'obre un camí d'es-

són centenars de milers de dones que moren cada any, i moltes més que pateixen lesions, per causes relacionades amb avortaments quirúrgics i d'altres mètodes tradicionals: juliverd, herbes tòxiques, agulles, sondes urinàries, etc. Els números grossos d'aquesta estadística tràgica corresponen a països del tercer món, on sovint els avortaments es realitzen en pèssimes condicions", explica Carbonell.

Des de Cuba, amb amor

Les investigacions de què parla Josep Lluís Carbonell es van iniciar a València fa uns anys. "Han estat dos anys llargs de realitzar assajos clínics. En total en són nou i més de 2.000 dones que han servit de base als estudis. Els hem fet a Cuba, amb la col·laboració de les autoritats, dels metges i de les dones cubanes. Quan vam començar a estudiar el tema a València, iniciarem les gestions per fer les proves clíniques ací. En aquell moment es va produir una

verdadra cacera de bruixes contra nosaltres. Ens van acusar de tot. Es van dir i publicar moltes mentides, fins a provocar la investigació judicial. Amb tot això, se'ns van tancar pràcticament totes les portes i els hospitals i professionals amb qui havíem parlat no

Prospecte informatiu del Cytotec, nom comercial del Misoprostol a l'estat espanyol. Malgrat les seues propietats per a l'avortament, que no consten de cap manera al prospecte, es pot comprar, fins i tot sense recepta mèdica, en qualsevol farmàcia.

es feren endavant. Ens quedàrem a soles. Vam optar per callar i deixar que foren els tribunals els que parlaren, i fer camí per un altre costat. Així arribàrem a l'Havana. Després el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat de València va acabar donant-nos la raó, ja que el Misoprostol és un producte legal, dels que amb prescripció mèdica cobreix fins i tot la Seguretat Social, i desmantlant la criminalització de què vam estar objecte. Però els treballs ja s'havien iniciat en l'hospital cubà Eusebio Hernández i així hem seguit. D'una banda, a Cuba l'avortament és legal i gratuït des de fa molts anys. D'una altra banda, l'alt nivell i la capacitat de la medicina cubana és ben reconegut. Era tot el que necessitàvem. Els resultats els hem publicat en importants revistes mèdiques del món com el *The European Journal of Contraception* o la nord-americana *Contraception*".

Un seguit d'estudis clínics que han estat finançats privadament per Mediterrània Mèdica, que d'haver-se realitzat a l'estat espanyol podria haver superat els

El Misoprostol pot ser una alternativa mèdica eficaç i econòmica a l'avortament quirúrgic i a l'RU-496.

150 milions de pessetes, i que normalment devia tindre el suport financer d'una gran corporació farmacèutica o d'alguna institució. "La investigació sobre l'avortament i tot el que s'hi relaciona té a sobre la llosa del pecat i del conservadurisme. Nosaltres portem anys fent divulgació i investigació, a més de funcionar com una clínica concertada amb l'administració on es practica la interrupció de l'embaràs, però també la detecció precoç del càncer. Ara ens ha tocat assumir una iniciativa que ben bé havia de correspondre a una multi-

nacional o a un estat", conclou Carbonell.

Una expansió creixent. El Misoprostol és prou conegut des de fa temps per la seua capacitat com a dilatador de l'úter, raó per la qual s'hi utilitza en nombroses clíniques per a facilitar l'aplicació posterior del mètode Karman. També l'ús combinat del Metotrexat i del Misoprostol, ha estat investigat amb bons resultats. El doctor Mitchell D. Creinin de la Universitat de Califòrnia, del San Francisco General Hospital i de la Universitat de Pensylvania, una de les màximes autoritats mundials en la investigació sobre l'avortament químic ha publicat nombrosos treballs sobre el tema. "Vam entrar en contacte amb Creinin fa un temps i de la relació va sorgir l'estudi multicèntric que hem finit ara fa uns dies a l'Eusebio Hernández de Cuba i al Magees Woman's Hospital de Pittsburgh, sobre l'ús combinat dels dos productes".

La novetat aportada per l'equip investigador que dirigeix Josep Lluís Carbonell, entre els que hi ha la doctora Lúcia Varela, cap del

El misoprostol permet un abaratiment substancial de l'avortament. Segons Carbonell, "El Misoprostol ha estat batejat com la píndola per a l'avortament dels pobres, i això no és cap broma."

Avortament químic: l'alternativa alliberadora

L'aparició del Mifepristone o píndola RU-486 a principis de la dècada dels anys 80 va ser acollida per l'opinió pública i mèdica internacional com un importantíssim pas endavant per tal de superar els problemes derivats dels tractaments habituals en la pràctica de l'avortament. Fins aquell moment, els mètodes d'avortament sota control mèdic es circumscriuen a la intervenció quirúrgica, molt especialment amb l'anomenat mètode Karman (per aspiració), el més usual per a la interrupció de l'embaràs; o el mètode Legrado (per raspatge de les parets de l'úter). L'RU-486, desenvolupada pel científic francès Emile Baulieu, obria així el camí cap a un avortament sensiblement menys arriscat des del punt de vista mèdic (l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va xifrar fa uns quants anys en 500 milions de dones que anualment moren, singularment en el Tercer Món d'avortaments practicats en condicions no adequades o pels problemes que se'n deriven), i sense els traumes físics i psicològics que comporta una intervenció quirúrgica per a la dona.

METODE 1: RU-486

Les seues propietats d'avortament són molt potents i asseguren gairebé la interrupció de l'embaràs (l'efectivitat demostrada en l'estudi que van fer a l'Hospital General de València l'any 1987, dirigit pel doctor José Antonio Díaz, va ser d'un 96%). L'RU-486, segons altres estudis, té per si mateixa una efectivitat del 80% i associada a d'altres fàrmacs, que s'administren entre els dos o tres dies després, arriba al 96%. El tractament bloqueja l'acció de la progesterona i l'úter rebutja la implantació de l'ou. Complementàriament el tractament inclou la ingesta d'una altra hormona (una prostaglandina: el misoprostol), que serveix per a dilatar l'úter i expulsar l'ou. La píndola avortiva va ser propietat dels laboratoris Roussel-Uclaf, amb la participació de la multinacional alemanya Hoechst, fins que l'any 97 va ser transferida a Ware-Exelgyn, una empresa farmacèutica francesa muntada per a comercialitzar aquest producte, evitant així el boicot dels antiavortistes. L'RU-486 es comercialitza al preu d'unes 5.000 pessetes. Actualment l'RU-486 es comercialitza a Anglaterra, a l'estat francès i a Suècia. En els dos primers països la preferència cap al mètode químic de les dones a qui s'ha practicat un avortament, supera àmpliament el 50% i mostra una clara tendència a l'alça. La Xina i l'Índia també utilitzen l'RU-486, tot i que fora de la patent.

METODE 2: METOTREXATE + MISOPROSTOL

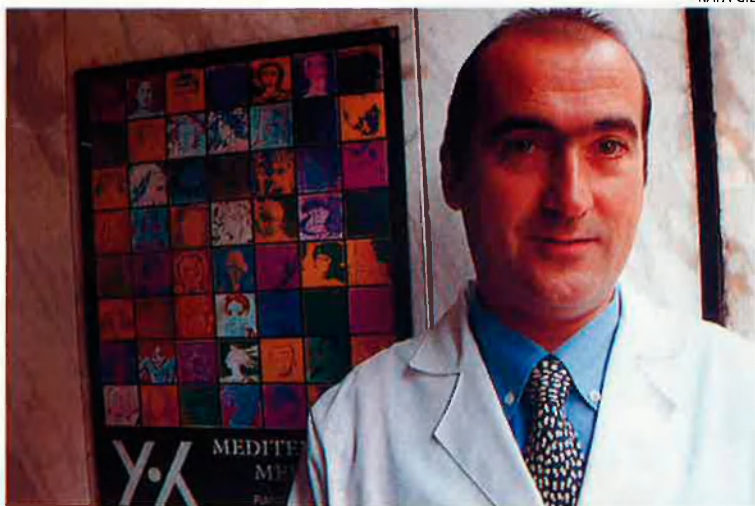
Es basa en l'acció conjunta d'aquests dos preparats. El primer és la base del tractament i es pren o s'injecta a l'inici.

Posteriorment, entre els tres i els set dies següents, s'apliquen dosis de Misoprostol per via vaginal. L'efectivitat d'aquest tractament està relacionada en diversos estudis i hom calcula entre el 92% i el 97%. El Metotrexate es comercialitza en més de 300 països i el Misoprostol en 72. El tractament és sensiblement més econòmic que l'RU-486 (unes 10 vegades més barat). El doctor Josep Lluís Carbonell, de València, i el doctor Mitchell D. Creinin, de San Francisco (EUA), una de les màximes autoritats en les investigacions relatives a l'avortament químic, per separat i també conjuntament amb un assaig clínic oficial fet a l'Havana i Pittsboug simultàniament (malgrat el bloqueig nord-americà a Cuba), han realitzat estudis que avalen aquest tractament com a alternativa a l'RU-486.

METODE 3: MISOPROSTOL

El tractament s'inicia amb un rentat vaginal la primera nit. Amb l'aplicació de la primera dosi del preparat (800 mcg.), que la dona pren controlada mèdicament i en una posició de descans de 3 hores, i la repetició d'aquesta operació a les 24 i 48 hores posteriors, els estudis realitzats ofereixen una eficàcia del 92%. El desenvolupament d'aquest mètode ha estat objecte d'un conjunt d'estudis realitzats a l'Hospital Docent "Eusebio Hernández" (Maternitat Obrera) de J'Havana (Cuba) dirigits pel doctor valencià Josep Lluís Carbonell. Una caixa de Misoprostol (comercialitzat com a Cytotec, pels laboratoris farmacèutics nord-americans Searle Pharmaceuticals) val en una farmàcia 1.977 pessetes (40 comprimits de 200 mcg.), per tant el cost del producte per a un avortament amb aquest mètode no sobrepassa les 200 pessetes.

L'equip dirigit pel doctor Carbonell ha practicat l'avortament químic amb Misoprostol, a soles o en combinació amb d'altres fàrmacs, a més de 2.000 dones cubanes en els últims dos anys. Els resultats han provocat prou expectació mèdica internacional i la reacció dels sectors antiavortament.

servei d'Avortament de l'hospital cubà, i Evelio Cabezas, president de la Societat Cubana de Ginecologia i Obstetrícia, rau en l'ús d'aquest fàrmac com a determinant d'un avortament químic, amb uns resultats que arriben al 92% en dones amb un embaràs de fins a 9 setmanes.

En unes recents jornades mèdiques realitzades a l'Havana -explica Carbonell- el doctor Evelio Cabezas va comunicar que, segons les xifres de l'OMS de l'any 1997 la mortandad relacionada amb l'avortament al món havia baixat fins a unes 70.000 dones (la mateixa OMS parlava de 250.000 o fins i tot de 500.000 víctimes només fa uns anys, en una xifra global de 50 a 60 milions anuals d'avortaments arreu del món). En una disminució tan espectacular no és estranya la difusió de l'ús d'aquests nous tractaments. El Misoprostol ha estat batejat com la píndola avortiva dels pobres, i això no és cap broma. Pot ser, perfectament, l'alternativa tant a l'avortament quirúrgic com a l'aplicació de l'RU-486. Puc avançar que abans de finals d'any, Mediterrània Mèdica i altres vuit centres de l'estat espanyol començarem a utilitzar el Misoprostol com a procediment avortiu amb les dones que així ho demanen".

El Misoprostol és conegut

Segons l'OMS el 1997 van morir més de 70.000 dones arreu del món per causes relacionades amb un avortament quirúrgic.

i molt, fora dels cercles mèdics. Moltes dones sud-americanes, especialment brasileres (país on va ser prohibit), que exerceixen la prostitució al nostre país, fan ús del fàrmac sense cap control mèdic, amb tot el risc que aquesta actuació comporta. I és que una caixa de Cytotec (el nom comercial del Misoprostol, produït per Searle), malgrat les seues propietats avortives (que no consten de cap manera en el prospecte informatiu) es pot comprar, fins i tot sense recepta mèdica, en la farmàcia del cantó, com poguérem comprovar en una farmàcia pròxima al Col·legi de Metges de València, sense anar més lluny.

Joan S. Sorribes

Què passa amb l'RU-486?

A finals de novembre de 1997, el Parlament espanyol, a proposta del grup parlamentari d'Izquierda Unida, va instar formalment el govern del PP que iniciara els tràmits necessaris perquè l'RU-486 fóra distribuïda en el sistema sanitari de l'estat espanyol i es convertira, doncs, en una alternativa per a la practica de la interrupció de l'embaràs segons el que disposa la legislació vigent en aquesta matèria. Això convertiria oficialment l'estat espanyol en el quart país d'Europa on l'RU-486 funciona com a tractament legal per a l'avortament. Es tractava d'un pas endavant més, que ha estat reclamat àmpliament per sectors progressistes i pel moviment feminista en el doble sentit d'avançar cap a la descriminalització de l'avortament (en considerar-lo com un dret individual que hauria de correspondre a les dones) i de procurar que aquest es realitze, cada vegada més, respectant tant la intimitat de la persona com la forma menys traumàtica que la ciència mèdica puga posar a l'abast. En les últimes setmanes el Ministeri de Sanitat ha contactat amb l'empresa francesa productora de l'RU-486 per tal d'iniciar la distribució de la píndola a l'estat espanyol.

Una dècada llarga després de la seua presentació en públic l'RU-486, la popular píndola avortiva, no ha aconseguit el grau de generalització que se li pressuposava en el seu naixement. La multinacional alemanya Hoechst, amb un tarannà conservador, va fer que la seua participada, Roussel-Uclaf, es despreguera de la patent, evitant així el boicot dels sectors anti-avortistes a la resta dels productes que comercialitza. D'altra banda, l'empresa francesa que es va quedar la patent, Ware-Exelgyn (que curiosament té com a director el doctor Sakyz, que abans ocupava la direcció mèdica de Roussel-Uclaf), ha mantingut els mateixos criteris restrictius per a la distribució comercial de la píndola que els antics propietaris. Anti-avortistes, indústria farmacèutica i sectors mèdics que no es resignen a perdre el control (i el negoci) que l'avortament quirúrgic els proporciona, han fet que, tot plegat, l'RU-486 no s'haja enlairat encara i que la immensa majoria de les dones que se sotmeten a una interrupció de l'embaràs hagen de passar, vulguen o no, per un quiròfan, condemnades al dolor i al trauma. **J. S. S.**